

УДК: 37. 035. 3

А.І. ВОЙТКО

ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ VIII-IX КЛАСІВ НА ОСНОВІ ПРОФЕСІЙНИХ ПРОБ

Резюме. В статті обґрунтовано технологію реалізації педагогічної підтримки допрофільної підготовки учнів 8-9-х класів на основі професійних проб.

Ключові слова. педагогічна підтримка, педагогічна технологія, професійна проба.

Постановка проблеми. Інноваційні процеси в освіті виникали в різні історичні періоди і визначали її розвиток. Термінологічний аналіз інноваційної діяльності вчителя доводить, що поняття «інноваційні процеси», «інноватика» з'явилися у педагогічній науці відносно недавно. Їх поява обумовлена розширенням міжнародної співпраці в галузі педагогіки. Оскільки вітчизняні педагогічні поняття не еквівалентні реально існуючим педагогічним явищам, то з'являються нові поняття, наприклад «інноватика». Педагогічні інновації – процес становлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, які оптимізують досягнення її мети, результат процесу впровадження нового в педагогічну теорію і практику. Тому, доцільність дослідження обумовлена тим, що допрофільна підготовка потребує розробки освітніх інновацій, однією з яких є технологія педагогічної підтримки допрофільної підготовки учнів 8-9 класів на основі професійних проб.

Аналіз дослідження публікацій. Поняття «педагогічна технологія» одержала в останні роки понад 300 формулювань в залежності від того, як автори уявляють структуру і складові освітнього технологічного процесу. За характеристикою японських вчених педагогічна технологія – це впровадження в педагогіку системного способу мислення, які можна по іншому назвати «систематизацією освіти», або «систематизацією класного навчання». На думку американських вчених, педагогічна технологія – це «не просто дослідження у сфері використання технічних засобів навчання, або комп'ютерів», це дослідження з метою виявлення принципів і розробки прийомів оптимізації освітнього процесу шляхом аналізу факторів, які підвищують освітню ефективність конструювання і застосування прийомів і матеріалів, а також за допомогою оцінки використання методів. В. Безпалько, педагогічну технологію розуміє, як сукупність психолого-педагогічних установок, які визначають спеціальний набір форм, методів, способів, прийомів навчання, допоміжних засобів; вона являє собою організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу. У 1986 році ЮНЕСКО опублікувало офіційне визначення поняття «педагогічна технологія». Воно визначалось як системний метод планування, застосування й оцінювання всього процесу навчання із засвоєння знань шляхом врахування людських і технічних ресурсів та взаємодія між ними для досягнення більш ефективної форми освіти [5]. В нашому дослідженні ми використали визначення поняття технологія навчання, що дано у педагогічному словнику С. Гончаренком: це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу навчання й засвоєння знань із урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, які ставлять своїм завданням оптимізацію освіти [3].

Метою статті є обґрунтування педагогічної підтримки допрофільної підготовки в сучасну педагогічну технологію, а завданнями – порівняти поняття «методика навчання» й «технологія навчання», виділити структуру педагогічної технології, розробити теоретичні засади технології педагогічної підтримки допрофільної підготовки на основі професійних проб як нову якість всієї шкільної освіти.

Виклад нового матеріалу. Поняття педагогічної технології часто перегукється з поняттям методики навчання. З огляду на ієрархію рівнів поняття педагогічної технології вчені відзначають, що іноді методики входять до складу технологій, а іноді – навпаки, ті чи інші технології до складу методик. Реалізація технологічного підходу до навчання, базуючись на об'єктивних закономірностях, дозволяє досягти результатів досить високого рівня. Особливу увагу при проектуванні педагогічних технологій необхідно приділяти: чіткості і визначеності фіксації результатів; наявності критеріїв їх досягнення; покроковій і формалізованій структурі діяльності. Розглядаючи поняття «методика навчання» і «технологія навчання» слід зробити зауваження, що вони не замінюють одна одну, а взаємно доповнюють і розширюють коло досліджень навчально-виховного процесу. Українські вчені розглядають педагогічні технології як прийоми (або ж методику, чи навіть методологію) роботи педагога у сфері навчання і виховання [3].

Мета педагогічної технології полягає в практичному здійсненні теорій в освітньому процесі. Технологія покликана творити і відтворювати актуальні продукти педагогічного процесу. До структури педагогічної технології входять: 1) концептуальна основа; 2) змістова частина навчання: цілі, зміст навчання; 3) процесуальна частина – технологічний процес: організація навчально-виховного процесу, методи і форми роботи, управління процесом навчання; 4) діагностика навчально-виховного процесу.

Основними критеріями технологічності є: концептуальність, системність, керованість, ефективність, відтворюваність.

Інноваційні педагогічні технології – це ново створенні або удосконалені педагогічні системи, які забезпечують високий рівень освітнього процесу. Іншими словами, інноваційна педагогічна технологія є діяльним сценарієм організації на сучасному рівні освітнього процесу учнів з метою досягнення певної мети. Така технологія є мінімально абстрагованим описом педагогічної дійсності, вона повинна відповідати педагогічним принципам. У своєму конкретному вигляді педагогічна технологія є передбаченою моделлю системи дій вчителя і учня, яку необхідно виконати в ході оптимально організованого навчально-виховного процесу з метою одержання високого розвитку учнів.

Враховуючи вище вказані сутності поняття освітня (педагогічна) технологія, нами розроблені теоретичні засади технології педагогічної підтримки допрофільної підготовки школярів на основі професійних проб, які спрямовані на нову якість всієї шкільної освіти. При обґрунтуванні технології педагогічної підтримки допрофільної підготовки школярів на основі професійних проб ми дотримувалися таких принципово важливих положень:

- покращення допрофільної підготовки учнів 8-9 класів у виборі профілю навчання не повинно приводити до збільшення затрат часу на обов'язкові класні заняття, а також до зниження підготовки учнів для здійснення інших аспектів навчально-виховного процесу, тобто досягнення поставленої мети пропонує інтенсифікацію навчальної праці в межах навчального часу;
- для поглиблення профорієнтаційної усвідомленості учнів важливо поєднувати зміни в змісті навчального матеріалу та методиці проведення професійних проб;
- для формування і закріплення практичних вмінь учнів необхідне забезпечення практичного етапу професійної проби максимальним використанням шкільних майстерень, лабораторій, кабінетів та виробничого оточення;
- для підвищення якості самостійності учнів забезпечити умови найбільш раціонального використання їх бюджетного часу (забезпечити можливість самостійних занять в секціях, студіях, гуртках, виробничих і домашніх умовах);
- при виконанні завдань професійних проб формувати в учнів уміння використовувати обчислювальну техніку.

Суттєвою особливістю технології педагогічної підтримки допрофільного навчання школярів на основі професійних проб є те, що вона поєднує в собі технологію традиційного навчання, особистісно-орієнтованого навчання, проектну технологію та чітко реалізує актуальний принцип педагогіки – принцип дитино центризму.

Ще Я.А. Коменський відстоював технологізацію навчання. Він закликав до того, щоб навчання стало «механічним» (тобто технологічним), прагнув відшукати такий порядок навчання, який неминуче приводив би до позитивних результатів. Можна погодитися, що для дидактичної машини необхідно відшукати: чітко поставленні цілі; засоби, точно пристосовані для досягнення цих цілей; конкретні правила як користуватися цими засобами, щоб було неможливим не досягнути мети.

В процесі взаємодії педагога та учня під час професійних проб здійснюється:

- підтримка того, що актуально є наявним в учня, що потенційно знаходиться в зоні його найближчого розвитку;
- створення умов, які сприятимуть переведенню того, що підтримується в діяльність самого учня;
- виявлення особистісних потреб і надання їм розвивального характеру шляхом перетворення проблеми в завдання діяльності.

Така технологія цілеспрямовано формує в учнів здібності до самореалізації і саморозвитку, допомагає учням «знайти себе» і реалізувати свій потенціал.

Тому актуальним є впровадження в шкільну практику технологій педагогічної підтримки на основі професійних проб [4]. Вона допоможе молоді уже в шкільні роки зорієнтуватися у складному світі професій, на початковому етапі побудови професійної кар'єри. Чим більше школярів будуть знати про професії, початкові заклади, ринок праці, тим більш усвідомлено вони будуть підходити до вибору свого подальшого життєвого шляху. Запровадження технології педагогічної підтримки допрофільного навчання активізує весь навчально-виховний процес і спрямовує його на кінцеву мету – свідомий вибір профілю в старшій школі, ліцею або коледжу.

Систематизація всіх навчальних предметів на основі професійних проб потребує відповідної матеріально-технічної бази та компетентних кадрів. Базою для проведення проб можуть бути початкові майстерні, лабораторії, кабінети, навчально-дослідні ділянки і цехи, професійно-виробничі заклади, гуртки, секції, студії, заклади додаткової освіти, домашні умови, аудиторії МНВК та ін.

Для організації проведення професійних проб в школі необхідно мати відповідно підготовлених спеціалістів з числа вчителів-предметників, практичних психологів. Доцільно залучати до цієї справи професіоналів з виробництва. На даний час учитель трудового навчання несе основний тягар профорієнтаційної роботи в школі і є найбільш підготовленим для організації та проведення професійних проб.

Висновок. Таким чином, технологія педагогічної підтримки допрофільного навчання школярів на основі професійних проб містить такі методологічні якості педагогічної технології, як технологічну схему; системність; керованість; ефективність. Єдиний спосіб успішного здійснення допрофільного навчання – включення школярів у професійні проби, систематичне розв'язування пізнавальних і практичних завдань різного ступеню складності за трьома напрямками – технічним, ситуативним і функційним. Технологія педагогічної підтримки допрофільного навчання на основі професійних проб активізує особистість, має чітку мету, обґрунтований засіб для досягнення цієї мети, завжди позитивний результат.

Перспективним напрямком подальшого нашого дослідження є процес вдосконалення підготовки кадрів для проведення професійних проб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія. – К.: Українське біблійне товариство, 2006. – 1377 с.
2. Войтко А.І. Професійна активізація молоді на основі професійних проб / А.І. Войтко, М.С. Янцур. – Рівне: МПУ ДЦЗ МОУ РДПІ. – 1996. – 55с.

3. Сорока Г.І. Система педагогічної підтримки дітей в освіті. / Г.І. Сорока. – Х.: Основа, 2003.
4. Войтко А.І. Педагогічна підтримка допрофільної підготовки учнів 8-9 класів / А.І. Войтко // Трудова підготовка в закладах освіти, 2011р. – №7-8. – С.52-55.
5. Офіційне визначення Асоціації з педагогічних комунікацій і технології США, 1979 р., Париж, ЮНЕСКО, 1986. – С. 43.

А.И. ВОЙТКО. ТЕХНОЛОГИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ ДОПРОФИЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧАЩИХСЯ VIII-IX КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ПРОБ

Резюме. В статье обосновано технологию реализации педагогической поддержки допрофильной подготовки учащихся 8-9-х классов на основе профессиональных проб.

Ключевые слова: педагогическая поддержка, педагогическая технология, профессиональная проба.

A.I. VOITKO. TECHNOLOGY IMPLEMENTATION PEDAGOGICAL SUPPORT PRE PROFILE TRAINING OF PUPILS OF 8-9 CLASSES ON THE BASIS OF PROFESSIONAL TESTS

The summary. The article rightly technology implementation pedagogical support pre profile training of students in 8-9 grades on the basis of professional tests.

Key words: pedagogical support, educational technology, professional test.

Одержано редакцією 14.09.2014 р.

УДК: 373. 5. 016: [613: 008]: 004

О.М. ХОРОНЖЕВСЬКИЙ

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ГІГІЄНИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Резюме. Стаття присвячена висвітленню особливостей формування гігієнічної культури учнів основної школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання.

Ключові слова: гігієнічна культура, інформаційно-комунікаційні технології, шум, вібрація, трудове навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді За умов переходу України до сучасного інформаційного суспільства дедалі більш актуальним стає питання про інтеграцію інноваційних методик навчання, насамперед інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у традиційну шкільну методичку. Особливості уроку в основній школі створюють широкі можливості для використання комп'ютерної техніки. Мультимедійний супровід повинен містити багатий фактичний та ілюстративний матеріал, який може бути використаний у навчальних цілях, мати чітке дидактичне призначення, педагогічну спрямованість, адекватно відповідати навчальній програмі й легко активізуватися на комп'ютері.

Сам термін «культура» має походження від латинського слова «culture» «обробіток землі, догляд». Цей термін якомога точніше визначає сутність поняття культури, під яким філософи розуміють усі види перетворюючої діяльності суспільства і людини разом з її результатами. Нині слово «культура» часто також вживається як міра рівня освіченості та вихованості людини. Культура праці є невід'ємною складовою культури особистості, а підвищення її рівня є показником ступеня реалізації потенційних можливостей індивіда і дає йому змогу досягти у трудовій діяльності більш високих результатів, задоволення від яких стимулює людину до самореалізації, самовдосконалення, творчості. Трудове навчання в загальноосвітніх навчальних закладах II ступеня (основна школа) здійснюється з п'ятого класу. Основною формою трудового навчання школярів в загальноосвітніх навчальних закладах є уроки праці. Тому вчителі трудового навчання зобов'язані стежити за неухильним дотриманням правил безпечної праці протягом усієї практичної діяльності учнів з метою забезпечення охорони їх здоров'я, при цьому одним із завдань є формування у школярів основ культури праці. Однак, науково обґрунтованих положень про зміст роботи з формування гігієнічної культури учнів основної школи в процесі трудового навчання до цього часу не було розроблено.

Аналіз досліджень та публікацій Аналіз літературних джерел показав, що різні аспекти використання ІКТ у навчальному процесі ВНЗ відображені в роботах І. Альохіна С. Белкіна, А. Біляєвої, В. Волинського, Б. Гершунського, В. Горбенка, Р. Гуревича, А. Гуржія, Ю. Машбиця, В. Монахова, В. Новикова, С. Пейперта, І. Підласого, І. Роберта, Л. Романишиної, Г. Рубіна, Т. Сергєєва, Н. Софронової, Ш. Текла, Л. Турбовича та інших науковців [8]. На думку Р. Гуревича, використання методів, які містять домінуючий стиль навчання, забезпечує максимальне засвоєння матеріалу, що вивчається [2].

Надзвичайно важливе значення ІКТ в сучасному світі, в тому числі професійній освіті, важко переоцінити. Їх використання формує особистість інформаційного суспільства з «новою грамотністю», яку розуміють як активне використання людиною доступних засобів інформаційних і телекомунікаційних технологій у повсякденному житті, включаючи освіту [1], виробляє вміння швидко знаходити, опрацьовувати, використовувати значні обсяги якісної інформації, розкриває творчі здібності, що створює атмосферу психологічного комфорту.